EKONOMİ VE İKİ HATA

Fransa'da "sosyalist" iktidara yönelik değerlendirmeleri ele almayı epeydir bekletiyordum. Güney Kıbrıs'ta AB'nin dayattığı yüzde 62,5'luk mevduat/servet vergisi uygulamasından sonra değinmek farz oldu.

Fransa'da, bizdeki karşılığı "sosyal demokrat" olan Sosyalist Parti'nin iktidara gelmesinden önce başlatılan, iktidara geldikten sonra yoğunlaştırılan dünya çapında bir kampanya yürütüldü. Hedefte, F. Hollande'ın, Sarkozy ile Merkel arasında 18.1.2012'de imzalanan ve Maastricht'i yani daraltıcı maliye politikalarını teyit eden "Bütçe Paktı"nı tartışmaya açmak istemesi vardı. Kampanyanın hedefindeki ikinci konu, Hollande'ın, krizin yükünü biraz da zenginlere taşıtmak için getirmek istediği zengin vergisi vardı.

O günlerde bir değerlendirmemizi şöyle sonuçlandırmıştık: "Peki AB'de daraltıcı politikalar yerine genişleyici politikalar tercihinde bulunmanın siyasi koşulları gerçekten oluşmuş mudur? Başka deyişle, sol partiler gerçekten sermayenin talepleri dışında yeni politika tercihlerini gündeme getirebilecekler mi? Bu sorunun yanıtı bize, neo-liberal politikaları yöneten liberal-sol yaklaşımlardan gerçek sol partiler evresine geçilip geçilemeyeceğini de gösterecek. Bizim şimdiki beklentimiz ne yazık pek iyimser değil. Ancak bilinçli kitlelerin mücadele gücü ve azmi her şeyi değiştirebilir." (Sosyal Demokrat, Temmuz-Ağustos 2012, s.25-27).

Nitekim gelişmeler beklendiği gibi oldu. Hollande yönetimi, Bütçe Paktı'nı revize etmek iddiasından çabucak çark etti ve krizin yükünü geniş halk kitlelerine bindirecek uygulamaları ağırlaştırdı; iyi hazırlanmamış zengin vergisi de Anayasa Mahkemesi'nden geri döndü. Sistem kazandı, Sosyalist Parti'nin anketlere göre seçmen desteği ise çok kısa sürede dibe vurdu.

Peki iki değerlendirme hatası nedir? Birincisi, Fransa'yı sadece siyasi olarak değil ekonomi olarak da sosyalist sanmaktır. Bunu Amerikalılar, genellikle kasıtlı olarak, pek sık yaparlar. Ama değerlendirme hataları bazen bizim cephede de görülebiliyor. New York Times'ın Paris büro şefi Steven Erlanger'in makalesini genelde doğru bir zeminde eleştiren Barış Zeren (Aydınlık,

6.7.2012), “GSYH’nın %56,6’sının hâlâ kamu kesimince üretildiği bilgisini okuyoruz; öyleyse sosyalizmin kalmadığı beyanlarının tersine, Fransa’da sosyalizmin ana güdüsü hâlâ işliyor ve dahası, Fransız halkı bundan geri adım atmaya hiç niyetli görünmüyor” diyor.

Oysa ortada “sosyalist” Fransa’ya değil kapitalizme özgü bir durum vardır. Kapitalist ekonomi büyüyüp karmaşıklaştıkça, sermaye birikim süreçleri tıkandıkça, daha fazla devlete gerek duyulur. Bu bakımdan Maastricht sonrasında, kamu ekonomisinin payını küçültme çabaları başarılı olmamıştır. Toplam kamu harcamalarının GSYH içindeki payı Avrupa ülkelerinde 1995’te %53 iken 2007’de %46’ya kadar düşürülebilecek, ancak krizin etkisiyle (yani devletin finans kapitalin imdadına koşmasıyla) 2009’da %51,3 çıkacak ve 2012’de %49,5 gibi yüksek bir düzeyde kalmaya devam edecektir. Daha düşük ortalamalara sahip OECD ülkeleri genelinde de aynı dalgalanmalar izlenecek ve 1995’te %42,6 olan bu pay 2012’de korunacaktır. Daha az gelişmiş ve kamu ekonomisi daha fazla talan edilmiş Türkiye’de ise bu oran AB ortalamasının ancak 3/5’i düzeyindedir. Devletin büyümesi ise, “kamu kesiminin üretimi” üzerinden değil, kamu harcamalarının artışıyla gerçekleşir ve kamu alımları esas olarak piyasaya verilen siparişlerle karşılanır.

İkinci hata, zenginden %75 oranında gelir vergisi almak önerisini “hamasi bir varlık vergisi teşebbüsü” olarak nitelemektir (N. Cerrahoğlu, Cumhuriyet, 3 Ocak 2013). Bir kere, getirilmek istenen verginin bir varlık veya servet vergisiyle gerçekte bir ilgisi yoktur. Yılda 1 milyon Avronun üzerinde gelir kazananların gelir vergisi oranının %75 olması amaçlanmıştır. Ancak Fransa’da vergi beyanları aile geliri üzerinden yapıldığından, Anayasa Mahkemesi bunu eşitliğe aykırı bulmuştur. Birçok gelişmiş kapitalist ülkede -1980 öncesinde Türkiye dahil daha yaygın olmak üzere- gelir vergisinin üst oranları %66’yı bulmaktadır. Nitekim Fransa Maliye Bakanı da, Anayasa Mahkemesi'nden gelen tavsiye uyarınca, en yüksek gelir vergisi oranının yüzde 66'yı aşamayacağını söylemiştir; bu oranı da mı bir servet vergisi sayacağız?

Peki düzenleme daha iyi hazırlansaydı sorun çıkmaz mıydı? Sermaye hareketlerinin sınır tanımadığı ve gelir vergisi oranlarının eşitlenmeye yönelmediği bir dünyada sermaye kaçışları olabilecektir. Ama bunun da sınırları olduğu açıktır; yoksa tarihsel olarak daha yüksek vergi yüklerine sahip AB ülkelerinden sermayenin tümüyle göç etmesi gerekirdi.

Avrupa-Amerika finans kapitalinin Fransa’daki gelir vergisini topa tutarken Güney Kıbrıs’taki haksız reel servet vergisini kendi çıkarları açısından uygun görmesi, ikiyüzlülüğün şahikasıdır.